

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om gruvmineralskatt

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om gruvmineralskatt (RP 127/2025 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet för utlåtande.

Motion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motion:

- åtgärdsmotion AM 32/2023 rd Sara Seppänen saf m.fl. Åtgärdsmotion om att höja nivån på gruvmineralskatten.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 50/2025 rd

Beredning i delegationen

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Delegationen har hört

- skatteexpert Suvi Soppi, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Jenni Oksanen, finansministeriet
- specialsakkunnig Laura Puro, finansministeriet
- specialsakkunnig Valtteri Klemetti, Skatteförvaltningen
- forskningschef Olli Ropponen, Näringslivets forskningsinstitut ETLA
- kommundirektör Timo Kurula, Kittilä kommun
- stadsdirektör Tom Simola, Pargas stad
- kommundirektör Jari Rantapelkonen, Sodankylä kommun
- kommundirektör Mika Kilpeläinen, Sotkamo kommun
- specialsakkunnig Pekka Montell, Finlands Kommunförbund

Betänkande FiUB 27/2025 rd

- skatteexpert Tiina Ruohola, Finlands näringsliv rf
- skatteexpert Saara Hietanen, Finnwatch rf
- verksamhetsledare Pekka Suomela, Gruvindustri rf
- ledande skatteexpert Tomi Viitala, Centralhandelskammaren
- miljöchef Antti Heikkinen, Finlands naturskyddsförbund rf
- medlem i ledningsgruppen, direktör Martti Sassi, Outokumpu Abp
- verkställande direktör Matti Hietanen, Suomen Malmijalostus Oy - Finnish Minerals Group
- verkställande direktör Jani Lösönen, Agnico Eagle Finland Ab.

Skattedelegationen har fått ett skriftligt yttrande av:

- Keminmaa kommun
- Kajanalands förbund
- Mellersta Österbottens förbund
- Lapplands förbund
- Lapplands handelskammare
- Naturresursinstitutet
- Geologiska forskningscentralen GTK
- Skattebetalarnas Centralförbund rf
- Tapojärvi Ab.

PROPOSITIONEN OCH MOTIONEN

Propositionen

Regeringen föreslår att lagen om gruvmineralskatt ändras.

Enligt förslaget ska skatten för de metalliska gruvmineral som avses i bilagan till lagen höjas från nuvarande 0,6 procent till 2,5 procent av beskattningsvärdet av metallen i den malm för vilken anrikningsprocessen inleds. Skatteförvaltningen ska på motsvarande sätt som i nuläget årligen fastställa beskattningsvärdet av varje metall utifrån de priskällor som anges i statsrådets förordning om prisuppgifter som tillämpas som grund för beskattningsvärdet i fråga om gruvmineralskatt och som beskriver världsmarknadspriset eller andra offentliga prisuppgifter. Den skatt som fastställs enligt mängden andra gruvmineral än de som avses i bilagan till lagen ska höjas från 0,20 euro till 0,60 euro per ton uppfördad malm eller nyttosten.

Under vissa förutsättningar ska gruvmineralskatt inte betalas på gruvornas så kallade sidoströmmar. Den minskning av skatteintäkterna som detta leder till ska beaktas i höjningen av den värderelaterade skatten på metalliska gruvmineral.

De föreslagna skattehöjningarna leder till att intäkterna av gruvmineralskatten ökar med uppskattningsvis cirka 70 miljoner euro per år i jämförelse med om inga ändringar gjordes. Eftersom gruvmineralskatt tas ut för en skatteperiod på ett kalenderår i efterhand året efter skatteperioden, börjar skatteintäkter av höjningarna inflyta 2027.

Betänkande FiUB 27/2025 rd

Den intäkt som flyter in av höjningarna av gruvmineralskatten hänför sig i sin helhet till staten. Efter höjningarna ska intäkterna av gruvmineralskatten fördelas mellan skattetagarna så att staten får 80 procent och de kommuner där gruvorna ligger får 20 procent av intäkterna, vilket innebär att de kommuner där gruvorna ligger efter höjningarna totalt sett får ett belopp som ungefär motsvarar intäkterna av gruvmineralskatten 2025.

Till bilagan till lagen, som definierar de metalliska gruvmineral som beskattas enligt värde, ska enligt förslaget fogas järn och platinametallen rodium, eftersom de sannolikt kommer att börja brytas och anrikas i Finland under detta årtionde.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2026 och avses bli behandlad i samband med den. Propositionen höjer statens och kommunernas inkomster av gruvmineralskatten från och med 2027.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2026. Den föreslagna fördelningen av intäkterna av gruvmineralskatten ska ändå tillämpas först på de intäkter av gruvmineralskatten som inflyter för skatteperioden 2026.

Åtgärdsmotionen

I åtgärdsmotion AM 32/2023 rd föreslås det att regeringen ska vidta åtgärder för att utreda de nyttor och de nackdelar som följer av en höjning av gruvskatten.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Målet med propositionen är att genomföra de höjningar på sammanlagt 70 miljoner euro av gruvmineralskatten som överenskommits i regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering och de förhandlingar som förts om planen för de offentliga finanserna för 2025—2028 och 2026—2029 för att stärka den offentliga ekonomin. Ett ytterligare mål är att minska den administrativa bördan av gruvmineralskatten och kostnaderna genom att precisera skattegrunderna för gruvmineralskatten.

Det föreslås att värderoyaltyn för metallmalmer höjs från nuvarande 0,6 procent till 2,5 procent av beskattningsvärdet av den metall som ingår i malm. Den volymbaserade royaltyn på industrimineraler föreslås bli höjd från 0,20 euro till 0,60 euro per ton malm eller nyttosten.

Dessutom föreslås det i propositionen att det framöver i regel inte är behövligt att betala skatt på gruvornas så kallade sidoströmmar, det vill säga på sådana gruvmineral som ingår i bruten malm och som överhuvudtaget inte tas tillvara eller produceras från en gruva. Skyldigheten att betala skatt på sådana gruvmineral uppkommer framöver endast i det fallet att man senare börjar ta tillvara eller producera sådana från anrikningssand. Eftersom avgränsningen av sidoströmmar utanför skatten gynnar metallgruvorna, har det skatteintäktsbortfall som den orsakar beaktats i höj-

Betänkande FiUB 27/2025 rd

ningen av skattenivån för den värdebaserade royaltyn på metallmalmer med en höjning på 0,2 procentenheter.

Dessutom föreslås det att skyldigheten att betala skatt på industrimineral framöver uppkommer vid tidpunkten för uppförandet av malm eller nyttosten i stället för vid tidpunkten för brytningen, vilket är fallet för närvarande.

Det föreslås att järn och rodium, som ingår i metallerna i platinagruppen, fogas till den bilaga som fastställer de metalliska gruvmineral som beskattas utifrån värdet. Dessutom föreslås vissa tekniska preciseringar i lagen.

Grundlagsutskottet anför i sitt utlåtande (GrUU 50/2025 rd) att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning, om utskottets konstitutionella anmärkning om hur beskattningsvärdena fastställs beaktas på behörigt sätt.

Gruvmineralskatten infördes i Finland vid ingången av 2024. Då angav propositionen som lagens mål att beakta de gruvmineral som avses i gruvlagen och deras natur som icke-förnybara naturresurser och att i form av en skatt styra en skälig ersättning till samhället för användningen av dem (RP 281/2022 rd).

Skattehöjningens storlek

Den föreslagna skattehöjningen uppskattas öka intäkten av gruvmineralskatten med omkring 70 miljoner euro jämfört med en situation där ingen skatteändring görs. Det första år skatteintäkten kommer att öka är 2027. Då betalas skatt för de gruvmineral för vilka en skyldighet att betala skatt uppkommer under år 2026. Skattehöjningen beräknas minska gruvföretagens beskattningsbara inkomst och minska intäkterna från samfundsskatten med uppskattningsvis cirka 13 miljoner euro. Skatteändringen beräknas enligt propositionen alltså stärka de offentliga finanserna med cirka 57 miljoner euro.

Gruvbolagen betalade gruvmineralskatt första gången i mars 2025. Intäkterna för skatteåret 2024 var sammanlagt cirka 31 miljoner euro. Genom de föreslagna skattehöjningarna kommer nivån på gruvmineralskatten att i stort sett tredubblas jämfört med nuläget.

I propositionen bedöms det att gruvföretagens möjligheter att överföra skatten på gruvprodukternas pris är beroende av hur känslig gruvproduktionen är för internationell konkurrens och att största delen av gruvmineralskattebördan kommer att betalas av gruvbranschen.

Vid utskottets sakkunnigutfrågning har flera aktörer förhållit sig kritiska till den föreslagna skattehöjningen. Höjningen har bland annat ansetts förkorta gruvornas livscykel, försvaga gruvindustrins konkurrenskraft och äventyra investeringar. Sakkunniga har också kritiserat den nuvarande royaltybaserade modellen för gruvmineralskatt och föreslagit en hybridmodell där en del utgör royaltybaserad skatt och en del utgör vinstskatt. En fördel med hybridmodellen har ansetts vara att vinstskatteandelen också beaktar verksamhetens lönsamhet. Vissa av de sakkunniga menade att den föreslagna skattehöjningen är motiverad.

Betänkande FiUB 27/2025 rd

Sakkunniga har också kritiserat regleringens oförutsägbarhet och lyft fram att den samtidigt aktuella höjningen av elskatten för gruvor har en samverkande effekt på gruvbranschen. Utskottet betonar därför betydelsen av förutsägbar beskattning och att den sammantagna effekten av flera skatteändringar som berör samma bransch bör beaktas när ändringar övervägs.

Grundlagsutskottet har bedömt den föreslagna skattehöjningen med avseende på det egendomsskydd som tryggas i 15 § i grundlagen och den näringsfrihet som tryggas i 18 §. Grundlagsutskottet konstaterar att den föreslagna regleringen enligt uppgifterna i propositionen innebär en betydande skattehöjning som riktas mot befintlig näringsverksamhet, och att den därför inte kan anses vara problemfri med avseende på det egendomsskydd och den näringsfrihet som tryggas i grundlagen. Gruvföretagens lönsamhet beror på många omständigheter och näringsverksamhet innefattar ett risktagande som hör till företagandets frihet. Grundlagsutskottet hänvisar till inkommen utredning enligt vilken gruvföretagen kan anpassa sin verksamhet och på så sätt minska de negativa konsekvenserna för affärsverksamhetens lönsamhet. Vid en samlad bedömning blir regleringen om skattens storlek dock inte så oskäligen att den skulle vara problematisk med avseende på egendomsskyddet eller näringsfriheten i den grad att det påverkar lagstiftningsordningen (GrUU 50/2025 rd, stycke 16).

Grundlagsutskottet betonar dock i sitt utlåtande att lagändringens konsekvenser bör följas noggrant. Om det, i strid med den utredning utskottet fått, skulle visa sig att just skattehöjningen leder till att gruvverksamheten blir så olönsam att gruvföretagen inte kan anpassa sin verksamhet, bör statsrådet vidta åtgärder för att ändra regleringen (GrUU 50/2025 rd, stycke 17).

Sammantaget anser utskottet att den föreslagna höjningen av gruvmineralskatten behövs och är ändamålsenlig. Utskottet betonar att målet med höjningen av gruvmineralskatten är att stärka de offentliga finanserna. I likhet med grundlagsutskottet anser utskottet dock att det är viktigt att följa vilka konsekvenser lagändringen får. Om det skulle visa sig att just skattehöjningen leder till att gruvverksamheten blir så olönsam att gruvföretagen inte kan anpassa sin verksamhet, bör statsrådet vidta åtgärder för att ändra regleringen.

Utskottet konstaterar allmänt beträffande olika skattemodeller att en fördel med vinstbaserade modeller är att de har mindre inverkan på gruvföretagens lönsamhet. Den nuvarande gruvmineralskatten av royaltytyp har å sin sida ansetts bäst motsvara målet att samla in en ersättning till samhället för de icke-förnybara gruvmineral som brutits ur den finländska markgrunden.

I protokollsanteckningarna från förhandlingarna om statsbudgeten för 2026 ingår en anteckning om fortsatt beredning av gruvmineralskatten, där det bland annat konstateras att regeringen som en del av utredningen ska utreda en modell för en strukturell utveckling av gruvmineralskatten till en hybridmodell, där skatten består av en värdebaserad royalty och en skatt på nettovinst. Utskottet anser det viktigt att finansministeriet bereder en modell för en strukturell utveckling av gruvmineralskatten till en sådan hybridmodell, så att modellen kan träda i kraft redan vid ingången av 2027. Utskottet föreslår ett uttalande om detta. (*Utskottets förslag till uttalande*)

Betänkande FiUB 27/2025 rd

Om metoden för bestämmande av skatt

I sitt utlåtande bedömer grundlagsutskottet bestämmelserna om bestämmande skattens storlek utifrån 81 § 1 mom. i grundlagen, och anför som sin uppfattning att kravet att grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek ska framgå av lagen innebär att det på basis av lagens ordalydelse ska gå att förutse vilka rättshandlingar som medför skattskyldighet och hur stor skatten är (GrUU 50/2025 rd, stycke 6).

Grundlagsutskottet noterar att de källor till prisuppgifter som avses i 4 § 1 mom. i lagen om gruvmineralskatt enligt 4 § 2 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet. Eftersom källorna till prisuppgifter de facto är förenade med valfria element som påverkar skattens storlek och som är förenade med valmöjligheter, lämnar de prövningsutrymme för statsrådet vid valet av de referenspriser som används för att fastställa beskattningsvärdet för gruvmineral. Följaktligen lämnar även den föreslagna 5 § grunderna för skattens storlek så öppna och obestämda att den föreslagna regleringen på lagnivå inte uppfyller kravet i 81 § 1 mom. i grundlagen på att grunderna för skattens storlek ska föreskrivas genom lag. Enligt grundlagsutskottet är det nödvändigt att ändra lagförslaget så att bestämmelserna om hur beskattningsvärdet fastställs är betydligt mer precisa än vad som nu föreslås. Det är ett villkor för att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Enligt grundlagsutskottets uppfattning kan ändringen genomföras till exempel genom att till bilagan till lagen foga bestämmelser som motsvarar 1 § i statsrådets förordning om prisuppgifter som tillämpas som grund för beskattningsvärdet i fråga om gruvmineralskatt (GrUU 50/2025 rd, stycke 7).

Med anledning av grundlagsutskottets konstitutionella anmärkning föreslår utskottet att bestämmelserna om de prisuppgifter som ska tillämpas som grund för beskattningsvärdet för gruvmineral som beskattas på basis av värdet, dvs. metallmalmer, fogas till bilagan till lagen. Dessutom föreslår utskottet att 4 § 2 mom. ändras så att det i momentet hänvisas till bilagan till lagen i stället för till ett bemyndigande att utfärda förordning.

Rodium

I propositionen föreslås det att rodium fogas till bilagan till lagen. Enligt erhållen utredning bedrivs det för närvarande så begränsad handel med rodium på världsmarknaden att det inte går att fastställa en tillräckligt tillförlitlig och jämförbar internationell priskälla som visar marknadspriset. Rodium bryts inte heller i Finland för närvarande, och det finns inga närmare uppgifter om att brytning och förädling skulle inledas eller att det skulle finnas möjligheter därtill. Därför föreslås det att rodium stryks ur den bilaga till lagen som föreslås i propositionen.

Fördelningen av intäkterna av gruvmineralskatten

Enligt 9 § i den gällande lagen om gruvmineralskatt fördelas gruvmineralskatten så att statens andel är 40 procent och andelen för den kommun där gruvan ligger är 60 procent.

I propositionen föreslås det att intäkterna från höjningen av gruvmineralskatten i sin helhet hänförs till staten. Därför föreslås det att de föreskrivna andelarna av gruvmineralskatten ändras så att efter höjningarna är statens andel 80 procent och andelen för den kommun där gruvan ligger 20

Betänkande FiUB 27/2025 rd

procent av intäkterna. Det innebär att de kommuner där gruvorna ligger efter höjningarna totalt sett får ett belopp som ungefär motsvarar intäkterna av gruvmineralskatten 2025. I propositionen har det uppskattats att gruvkommunernas intäkter av gruvmineralskatt även efter ändringen uppgår till cirka 20 miljoner euro per år. Av kommunernas intäkter går cirka 85 procent till de fyra största gruvkommunerna, det vill säga Sotkamo, Sodankylä, Keminmaa och Kittilä. Utöver dessa får knappt 20 andra kommuner intäkter av gruvmineralskatten.

Vid utskottets sakkunnigutfrågning motsatte sig gruvkommunerna och andra regionala aktörer den föreslagna ändringen av fördelningsförhållandet. Det har framhållits att styrningen av skatteintäkter till gruvkommunerna är viktig för gruvornas sociala acceptans och att kommunernas ansvar för miljön och infrastrukturen bör beaktas i helheten.

Utskottet betonar att målet med den föreslagna höjningen av gruvmineralskatten är att stärka de offentliga finanserna och anser att det i sig är motiverat att ändra det fördelningsförhållande som fastställts i den gällande lagen. Utskottet anser dock att det för att säkerställa lokal acceptans är befogat att 30 procent av gruvmineralskatten efter höjningen styrs till de kommuner där gruvorna är belägna och 70 procent till staten, och föreslår en ändring av regeringens förslag i enlighet med detta.

Enligt uppgift skulle utskottets föreslagna ändring öka gruvkommunernas intäkter av gruvmineralskatten med cirka 10 miljoner euro per år, vilket innebär att gruvkommunernas sammanlagda intäkter skulle uppgå till cirka 30 miljoner euro per år i stället för 20 miljoner euro som anges i propositionen. Motsvarande skulle statens andel av den föreslagna skattehöjningen uppgå till 60 miljoner euro i stället för 70 miljoner euro. Statens sammanlagda årliga intäkt av gruvmineralskatten skulle uppskattningsvis vara cirka 75 miljoner euro. Ändringen i skatteintäkterna syns första gången 2027, då skatt betalas på de gruvmineral för vilka skyldigheten att betala skatt uppkommer under 2026.

Åtgärdsmotionen

Utskottet föreslår att åtgärdsmotionen förkastas med beaktande av att propositionen innehåller ett förslag om höjning av gruvmineralskatten.

DETALJMOTIVERING

4 §. Beskattningsvärde. Utskottet föreslår att 2 mom. ändras så att det i momentet hänvisas till bilagan till lagen i stället för till ett bemyndigande att utfärda förordning.

9 §. Redovisning till skattetagarna. Utskottet föreslår att första meningen i 9 § 1 mom. ändras så att gruvmineralskatten fördelas så att statens andel i fortsättningen är 70 procent i stället för nuvarande 40 procent och andelen för den kommun där gruvan ligger är 30 procent i stället för nuvarande 60 procent. Enligt tillämpningsbestämmelsen ska de nya andelarna på det sätt som föreslås i propositionen tillämpas dock först på de intäkter av gruvmineralskatten som inflyter för skatteperioden 2026 och skatteperioderna därefter.

Betänkande FiUB 27/2025 rd

Bilagan till lagen. Utskottet föreslår att bilagan till lagen ändras så att det framgår dels vilka gruvmineral som beskattas på basis av värdet, dels vilka prisuppgifter som ska tillämpas som grund för beskattningsvärdet. De prisuppgifter som anges i bilagan motsvarar, med undantag av krom, de prisuppgifter som är avsedda att tas in i den förordning som utfärdas med stöd av propositionen och som träder i kraft vid ingången av året. Jämfört med den gällande förordningen fogas till bilagan till lagen en priskälla för järn, preciseras tidsintervallet för priskällan för litium och ändras den priskälla som ligger till grund för beskattningsvärdet för krom.

Beskattningsvärdet för krom fastställs enligt det sekundära fastställningsalternativet i 4 § 1 mom. i lagen om gruvmineralskatt, det vill säga utifrån uppgifter om det dagliga internationella marknadspriset på en motsvarande produkt eller motsvarande offentliga prisuppgifter. Enligt utredning från finansministeriet kan man globalt sett bedöma att ferrokrom med en kromhalt på 50 procent är den vanligaste produktkvaliteten. En priskälla som beskriver den europeiska marknaden för denna kromhalt (MB-FEC-0024) har varit tillgängliga sedan våren 2024 och det är motiverat att denna priskälla i fortsättningen tillämpas som grund för beskattningsvärdet för krom. Enligt finansministeriet är priset på ferrokrom enligt den nya priskällan lägre än för närvarande, vilket innebär att ändringen minskar skatteintäkterna från krom med några miljoner euro utifrån de senaste prisuppgifterna.

Som priskälla för beskattningsvärdet för järn ska användas det referenspris för varmvalsad rulle (MB-STE-0028) på den nordeuropeiska marknaden som prisrapportören Fastmarkets dagligen publicerar. Finansministeriet har lyft fram att järn för närvarande inte bryts i Finland, utan utvinningen av järn beräknas inledas tidigast under detta årtionde. Det föreslagna referenspriset kan därför inte bedömas utifrån finländsk produktion, och fastställandet av beskattningsvärdet för järn bör följas upp och utvärderas när brytningen i Finland inleds.

Rodium föreslås strykas ur den bilaga till lagen som föreslås i propositionen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 127/2025 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen forkastar åtgärdsmotion AM 32/2023 rd.

Riksdagen godkänner ett uttalande. (Utskottets förslag till uttalande)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om gruvmineralskatt

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om gruvmineralskatt (314/2023) 3 §, 4 § 2 mom., 5 och 9 § och bilagan samt
fogas till 2 § ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 3 a § som följer:

2 §

Skattskyldighet

Om det inte finns någon sådan skattskyldig som avses i 1 eller 2 mom., är skattskyldig i fråga om de gruvmineral som avses i bilagan den som inleder anrikningsprocessen för gruvmineralet och i fråga om andra gruvmineral den som utvinner gruvmineralet.

3 §

Skyldighet att betala skatt

Skyldighet att betala skatt uppkommer

- 1) i fråga om de gruvmineral som avses i bilagan enligt den tidpunkt då anrikningsprocessen för mineralet första gången inleds, och
- 2) i fråga om andra gruvmineral än de som avses i bilagan enligt den tidpunkt då det brutna mineralet uppfordras.

Skyldighet att betala skatt uppkommer emellertid inte i fråga om gruvmineral som bryts i en gruva där gruvmineralet i fråga inte tas till vara eller utvinns och därifrån gruvmineralet i fråga inte heller sänds för tillvaratagande eller utvinning.

3 a §

Skyldighet att betala skatt i vissa situationer

Om ett i bilagan avsett gruvmineral, på vilket det i enlighet med 3 § inte har betalats skatt vid den tidpunkt då anrikningsprocessen första gången inleddes, senare tas till vara, uppkommer skyldighet att betala skatt enligt den tidpunkt då en ny anrikningsprocess för anrikningssanden inleds.

Om ett annat än i bilagan avsett gruvmineral, på vilket det i enlighet med 3 § inte har betalats skatt vid den tidpunkt då mineralet uppfordrades, senare börjar utvinnas, uppkommer skyldighet att betala skatt enligt den tidpunkt då mineralet börjar utvinnas.

Betänkande FiUB 27/2025 rd

4 § (Ny)

Beskattningsvärde

Bestämmelser om de prisuppgifter som avses i 1 mom. finns i bilagan till denna lag.

5 §

Skattebelopp

Skatten på de gruvmineral som avses i bilagan är 2,5 procent av beskattningsvärdet av den metall som gruvmineralet innehåller.

Skatten på andra gruvmineral än de som avses i bilagan är 0,60 euro per ton malm eller nyttosten.

När det gäller gruvmineral i fråga om vilka skyldighet att betala skatt uppkommer i enlighet med 3 § 1 mom. beräknas skattebeloppet för de gruvmineral som avses i bilagan enligt metallhalten i gruvmineralet när anrikningsprocessen för mineralet första gången inleds och för andra gruvmineral enligt den mängd som uppfordras. När det gäller gruvmineral i fråga om vilka skyldighet att betala skatt uppkommer i enlighet med 3 a § beräknas skattebeloppet för de gruvmineral som avses i bilagan enligt metallhalten i det gruvmineral som inte tidigare har beskattats och som finns i den anrikningssand för vilken en ny anrikningsprocess inleds och för andra gruvmineral enligt mängden malm eller nyttosten ur vilken gruvmineralet utvinns.

9 §

Redovisning till skattetagarna

Gruvmineralskatten fördelas så att statens andel är 70 procent och andelen för den kommun där gruvan ligger är 30 procent. Om gruvan ligger inom området för fler än en kommun, fördelas andelen i förhållande till kommunernas andel av gruvområdets areal. Den kommun där gruvan ligger samt arealen fastställs enligt den kommun där gruvan ligger i enlighet med ett sådant tillstånd som avses i gruvlagstiftningen och som vunnit laga kraft och enligt arealen för det gruvområde som avses i ett sådant tillstånd med undantag av hjälpområdets areal.

På redovisningen av skatten till den kommun där gruvan ligger och staten tillämpas vad som föreskrivs i lagen om skatteredovisning (532/1998) med undantag av 4, 5 och 5 a §, 6 § 1 och 2 mom. samt 3 kap. i den lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 9 § i denna lag tillämpas dock först på de intäkter av gruvmineralskatten som inflyter för skatteperioden 2026 och skatteperioderna därefter.

På skyldigheten att betala skatt för sådana andra gruvmineral än de som avses i bilagan som bryts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser i 3 § 1 mom. 2 punkten som gällde vid ikraftträdandet.

Betänkande FiUB 27/2025 rd

Betänkande FiUB 27/2025 rd

Bilaga

Gruvmineral som beskattas på basis av värdet och prisuppgifter som ska tillämpas som grund för deras beskattningsvärde:¹

1) Silver (Ag), för vilket som prisuppgift tillämpas det dagliga slutpriset på metallbörsen London Bullion Market,

2) Guld (Au), för vilket som prisuppgift tillämpas det dagliga slutpriset på metallbörsen London Bullion Market,

3) Kobolt (Co), för vilket som prisuppgift tillämpas det dagliga slutpriset på metallbörsen London Metal Exchange,

4) Krom (Cr), för vilket som prisuppgift tillämpas det pris på ferrokrom som beräknats som ett medeltal för övre och nedre gränsen för det intervall för spotpriset på den europeiska marknaden som prisrapporteringsbyrån Fastmarkets meddelat varannan vecka för ferrokrom som innehåller 50 procent krom,

5) Koppar, (Cu) för vilket som prisuppgift tillämpas det dagliga slutpriset på metallbörsen London Metal Exchange,

6) Järn (Fe), för vilket som prisuppgift tillämpas det pris på varmvalsad rulle som beräknats på basis av det referenspris på den nordeuropeiska marknaden som prisrapporteringsbyrån Fastmarkets meddelat dagligen,

7) Litium (Li), för vilket som prisuppgift tillämpas det pris dividerat med talet 0,028 som beräknats som ett medeltal för övre och nedre gränsen för det intervall för spotpriset på den kinesiska marknaden som prisrapporteringsbyrån Fastmarkets meddelat varannan vecka för spodumenkoncentrat som innehåller 6 procent litiumoxid,

8) Nickel (Ni), för vilket som prisuppgift tillämpas det dagliga slutpriset på metallbörsen London Metal Exchange,

9) Bly (Pb), för vilket som prisuppgift tillämpas det dagliga slutpriset på metallbörsen London Metal Exchange,

10) Palladium (Pd), för vilket som prisuppgift tillämpas det dagliga slutpriset på metallbörsen London Bullion Market,

11) Platina (Pt), för vilket som prisuppgift tillämpas det dagliga slutpriset på metallbörsen London Bullion Market,

~~Rodium (Rh)~~

12) Uran (U), för vilket som prisuppgift tillämpas det dagliga slutpriset på råvaruderivatbörsen Commodity Exchange,

13) Zink (Zn), för vilket som prisuppgift tillämpas det dagliga slutpriset på metallbörsen London Metal Exchange.

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att statsrådet bereder en modell för en strukturell utveckling av gruvmineralskatten till en hybridmodell där skatten består av en värdebaserad royalty och

¹ Om en prisuppgift har angetts i utländsk valuta, ska prisuppgiften vid fastställandet av beskattningsvärdet omräknas i euro enligt den av Europeiska centralbanken publicerade valutakurs som motsvarar tidpunkten för respektive prisuppgift. Om den valutakurs som Europeiska centralbanken publicerar inte är tillgänglig för tidpunkten i fråga, ska den senaste tillgängliga valutakursen användas.

Betänkande FiUB 27/2025 rd

en avkastningsbaserad skatt, på så sätt att modellen kan träda i kraft redan vid ingången av 2027.

Helsingfors 2.12.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
vice ordförande Saara Hyrkkö gröna
medlem Markku Eestilä saml
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Janne Heikkinen saml
medlem Timo Heinonen saml
medlem Marko Kilpi saml
medlem Jari Koskela saf
medlem Suna Kymäläinen sd
medlem Mika Lintilä cent
medlem Minna Reijonen saf
medlem Jari Ronkainen saf
medlem Joona Räsänen sd
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Ville Valkonen saml
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Lauri Lyly sd
ersättare Peter Östman kd.

Sekreterare var

utskottsråd Tarja Järvinen.

Betänkande FiUB 27/2025 rd
Reservation 1

Reservation 1 /gröna

Motivering

Syftet med gruvmineralskatten är att säkerställa att det för användningen av värdefulla icke-förnybara naturresurser betalas en större ersättning till finländarna än i dag. Gruvskatten har i Finland varit exceptionellt låg internationellt sett.

De gröna stöder en höjning av gruvskatten. Den höjning som regeringen föreslår dock alltför måttlig. Gruvskatten är fortfarande relativt låg i Finland och det finns fortfarande utrymme för höjningar. Vi föreslår att gruvskatten höjs så att den ger 150 miljoner euro mer i skatteintäkter än regeringens förslag.

En höjning av gruvskatten förbättrar de offentliga finanserna, minskar belastningen på miljön och sporrar till cirkulär ekonomi.

Regeringen föreslår dessutom att gruvornas sidoströmmar ska undantas från gruvskatten. De gröna motsätter sig att sidoströmmarna undantas. Ändringen höjer tröskeln för att ta tillvara alla mineraler som bryts. Med tanke på en effektiv användning av naturresurser, cirkulär ekonomi, självförsörjning och miljön bör mineralerna i det brutna stenmaterialet tas tillvara och utnyttjas så långt som möjligt.

Den hybridmodell för gruvskatten som föreslås i utskottets betänkande bör inte främjas. Den nuvarande skattemodellen baserar sig på att ersättning för mineraler som utvinns ur Finlands mark ska betalas till finländarna, och denna princip bör upprätthållas. Hybridmodellens skatteintäkter till staten skulle vara osäkra. Den skulle också möjliggöra skatteplanering, vilket ytterligare skulle öka osäkerheten kring skatteintäkterna.

Fördelningen av intäkterna från gruvmineralskatten bör förbli enligt propositionen. Skatteintäkterna fördelas då mellan skattetagarna så att staten får 80 procent och de kommuner där gruvorna ligger får 20 procent av intäkterna, vilket innebär att de kommuner där gruvorna ligger efter höjningarna totalt sett får ett belopp som ungefär motsvarar intäkterna av gruvmineralskatten 2025. Det är en motiverad lösning med tanke på stärkandet av de offentliga finanserna, och lösningen tryggar också likabehandlingen av kommunerna.

Utöver höjningen av gruvskatten bör det införas en avfallsskatt på gruvavfall. Hela 76 procent av avfallet i Finland uppkommer inom gruvindustrin, men gruvavfall är inte föremål för avfallsskatt. En avfallsskatt på gruvavfall skulle sporra till att ta tillvara alla värdefulla mineraler ur gruvmaterialet, använda skonsamma brytningsmetoder och utnyttja även andra utvunna jord- och stenmaterial. På så sätt skulle den styra gruvdriften mot cirkulär ekonomi.

Det uppkommer så mycket avfall inom gruvdriften att även en liten avfallsskatt för gruvindustrin skulle bidra till att stärka de offentliga finanserna. Enligt Finlands Naturskyddsförbund kan en måttlig avfallsskatt årligen ge staten upp till 100 miljoner euro i skatteinkomster.

Betänkande FiUB 27/2025 rd
Reservation 1

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen godkänner ett uttalande, (Reservationens förslag till uttalande)

att riksdagen förkastar utskottets förslag till uttalande och

att riksdagen stryker följande text i betänkandets motivering:

”Utskottet anser det viktigt att finansministeriet bereder en modell för en strukturell utveckling av gruvmineralskatten till en sådan hybridmodell, så att modellen kan träda i kraft redan vid ingången av 2027. Utskottet föreslår ett uttalande om detta.”, och

att riksdagen godkänner lagförslaget enligt betänkandet, men 3, 5 och 9 § med följande ändringar: (Reservationens ändringsförslag)

3 §

Skyldighet att betala skatt

Skyldighet att betala skatt uppkommer

1) i fråga om de gruvmineral som avses i bilagan enligt den tidpunkt då anrikningsprocessen för mineralet första gången inleds, och

2) i fråga om andra gruvmineral än de som avses i bilagan enligt den tidpunkt då det brutna mineralet uppfordras.

~~Skyldighet att betala skatt uppkommer emellertid inte i fråga om gruvmineral som bryts i en gruva där gruvmineralet i fråga inte tas till vara eller utvinns och därifrån gruvmineralet i fråga inte heller sänds för tillvaratagande eller utvinning.~~

5 §

Skattebelopp

Skatten på de gruvmineral som avses i bilagan är 5,28 procent av beskattningsvärdet av den metall som gruvmineralet innehåller.

Skatten på andra gruvmineral än de som avses i bilagan är 1,76 euro per ton malm eller nyttos-

ten.
(3 mom. som i FiUB)

Betänkande FiUB 27/2025 rd
Reservation 1

9 §

Redovisning till skattetagarna

Gruvmineralskatten fördelas så att statens andel är 80 procent och andelen för den kommun där gruvan ligger är 20 procent. Om gruvan ligger inom området för fler än en kommun, fördelas andelen i förhållande till kommunernas andel av gruvområdets areal. Den kommun där gruvan ligger samt arealen fastställs enligt den kommun där gruvan ligger i enlighet med ett sådant tillstånd som avses i gruvlagstiftningen och som vunnit laga kraft och enligt arealen för det gruvområde som avses i ett sådant tillstånd med undantag av hjälpområdets areal.

(2 mom. som i FiUB)

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen börjar bereda en avfallsskatt på gruvavfall.

Helsingfors 2.12.2025

Saara Hyrkkö gröna

Betänkande FiUB 27/2025 rd

Reservation 2

Reservation 2 /vänst

Motivering

Regeringen föreslår att lagen om gruvmineralskatt ändras. Enligt förslaget ska skatten för de metalliska gruvmineral som avses i bilagan till lagen höjas från nuvarande 0,6 procent till 2,5 procent av beskattningsvärdet av metallen i den malm för vilken anrikningsprocessen inleds. Den skatt som fastställs enligt mängden andra gruvmineral än de som avses i bilagan till lagen ska höjas från 0,20 euro till 0,60 euro per ton uppfordrad malm eller nyttosten. Under vissa förutsättningar ska gruvmineralskatt inte betalas på gruvornas så kallade sidoströmmar. Den minskning av skatteintäkterna som detta leder till ska beaktas i höjningen av den värderelaterade skatten på metalliska gruvmineral. De föreslagna skattehöjningarna leder till att intäkterna av gruvmineralskatten ökar med uppskattningsvis cirka 70 miljoner euro per år i jämförelse med om inga ändringar gjordes.

Propositionen är ett steg i rätt riktning. Det är bra att nivån på gruvskatten höjs jämfört med nu läget. Den nuvarande gruvmineralskatten är för låg med beaktande av att gruvorna använder icke-förnybar nationalförmögenhet som råvara. Det är rättvist att gruvföretagen betalar i form av skatter för den råvara som de använder och som endast en gång kan brytas ur vår markgrund. Gruvor belastar miljön och därför är det nödvändigt att användningen av värdefulla icke-förnybara naturresurser ger en större ersättning till finländarna än i dag. Utan tillräcklig gruvskatt finns också risken att mycket låghaltiga och svaga mineralförekomster öppnas. Då uppkommer stora mängder gruvavfall och avloppsvatten i förhållande till den producerade malmmängden, och de skadliga miljöeffekterna på naturen och särskilt på vattendragen blir oproportionerliga i förhållande till nyttan.

Den industriella strukturomvandlingen medför en växande efterfrågan på jordartsmetaller och Finland är ett attraktivt land för gruvindustrin. Internationellt sett är Finlands nuvarande gruvmineralskatt mycket låg och skatteändringen bidrar till att föra Finland närmare jämförbara länder. Fraser Institute, som årligen undersöker olika länders attraktivitet som mål för gruvinvesteringar, publicerade sin senaste rapport sommaren 2025. Enligt den är Finland världens mest attraktiva land för gruvinvesteringar. Skattehöjningen kan medföra utmaningar för vissa aktörer och sannolikt minska Finlands attraktivitet något, men den eliminerar inte de faktorer som gör branschen lockande med avseende på markgrunden och samhället.

För närvarande omfattas sidoströmmarna av gruvskatten. I samband med höjningen föreslår regeringen att gruvornas sidoströmmar ska undantas från gruvskatten. Detta är förknippat med problem. Skattefriheten för sidoströmmar kan ha negativa konsekvenser för den cirkulära ekonomin. I praktiken måste man i dag vid metallmalmsgruvor analysera även halterna av andra metaller i malmen samt industrimineraler, och för dessa sidoströmmar har det betalats skatt. Enligt regeringens proposition gynnar undantagandet av sidoströmmar från skatten de gruvor där malmens brytningsvolymer är stora i förhållande till malmens metallvärde. Undantagandet påverkar inte nivån på skattehöjningen, eftersom regeringens förslag bygger på ett målsatt skattehöjningsbelopp i euro. Därför har den värdebaserade royaltyn för metallmalmer höjts med 0,2 procentenheter för att kompensera för den skatteintäktsförlust som undantagandet av sidoströmmar medför.

Betänkande FiUB 27/2025 rd Reservation 2

Att inkludera sidoströmmar i skatten kan sporra till att minimera och i möjligaste mån utnyttja sidoströmmar. Att utesluta sidoströmmar från gruvmineralskatten kan försvåra främjandet av cirkulär ekonomi i gruvorna och därmed också en effektiv och miljömässigt hållbar användning av resurser. Att minska mängden sidoströmmar och därigenom undvika uppkomsten av avfall är viktigt för miljön. Det bör noteras att gråberg är en annan sak än sidoström, och att inte heller gråberg för närvarande omfattas av gruvskatten.

I protokollsanteckningarna från förhandlingarna om statsbudgeten för 2026 ingår en anteckning om fortsatt beredning av gruvmineralskatten, där det bland annat konstateras att regeringen som en del av utredningen ska utreda en modell för en strukturell utveckling av gruvmineralskatten till en hybridmodell, där skatten består av en värdebaserad royalty och en skatt på nettovinst. I betänkandet anser finansutskottet det viktigt att finansministeriet bereder en modell för en strukturell utveckling av gruvmineralskatten till en sådan hybridmodell, så att modellen kan träda i kraft redan vid ingången av 2027. Utskottet föreslår ett uttalande om detta. Utskottets uttalande är problematiskt och bör inte godkännas.

I Finland valdes ursprungligen royaltymodellen som genomförandemodell för gruvskatten, eftersom den ansågs bäst uppfylla det mål som fastställdes för införandet av skatten, nämligen att ge samhället en skälig ersättning för användningen av unika gruvmineral. Skattemodellen svarar därför väl mot detta mål, särskilt som royaltynivån nu höjs så att den bättre motsvarar den internationella normen. Gruvmineralskatten av royaltytyp ger samhället ersättning för alla icke-förnybara gruvmineral som gruvbolaget utnyttjar. Gruvskatter som baseras på nettovinst ger däremot samhället intäkter först när gruvbolagets bokföringsmässiga resultat har blivit positivt. En skatt som baseras på nettovinst är också känslig för internationella gruvbolags aggressiva skatteupplägg, genom vilka resultatet på ett konstlat sätt kan redovisas utomlands, varvid skatt på det resultat som uppkommit i Finland undviks. Royaltymodellen är enkel att genomföra, dess skatteintäkter är relativt lätta att uppskatta och den medför inte samma risk för vinstöverföring som nettovinstbaserade gruvskatter. Skattemodellens styrkor talar för att den bör behållas i sin nuvarande form.

Finland har ingen olja, men de värdefulla mineralen är en unik nationell förmögenhet. Finlands mark är exceptionellt rik på mineraler. Denna nationalegendom bör användas klokt och på ett rättvist sätt över generationerna. I Norge har en del av oljeinkomsterna fonderats och fondernas tillgångar investerats. Olje-fondens marknadsvärde har under årtionden vuxit till enorma belopp och dess avkastning kan användas för att finansiera samhällets behov. Finland bör ta modell av Norges oljefond och styra en del av intäkterna från gruvskatten till en fond. På så sätt skulle pengar från gruvskatten sättas i arbete och komma även framtida generationer till godo.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen förkastar utskottets förslag till uttalande och

att riksdagen godkänner två uttalanden. (Reservationens förslag till uttalanden)

Betänkande FiUB 27/2025 rd
Reservation 2

Reservationens förslag till uttalanden

- 1. Riksdagen förutsätter att regeringen, för att främja cirkulär ekonomi, bereder ett återinförande av sidoströmmar till gruvskattens tillämpningsområde.*
- 2. Riksdagen förutsätter att regeringen inrättar en nationell gruvfond av samma typ som Norges oljefond, till vilken en del av intäkterna från gruvbeskattningen styrs.*

Helsingfors 2.12.2025

Hanna Sarkkinen vänst